

Stejně jako leta předcházející proběhl i minulý rok ve znamení stálého vědeckého a organizačního ruchu i trvalého prohlubování mezinárodní vědecké spolupráce. Především se dále utužily styky československých právních historiků s právními historiky sovětskými. Velmi potěšující je zájem sovětských vědců o rozvoj právní historie v ČSSR. Odborná veřejnost sovětská byla o nové československé právněhistorické tvorbě informována článkem prof. Z. M. Černilovského, uveřejněným v ústředním sovětském právnickém časopisu *Sovetskoje gosudarstvo i pravo*.¹ Autor, o jehož živých stycích s naší právní historií jsme již informovali v dřívějších zprávách,² je s československou knižní i časopiseckou produkcí dobře seznámen a v instruktivním přehledu podal všeobecnou charakteristiku naší právněhistorické literatury i upozornil na důležitější díla. Ocenil zvláště stále se prohlubující marxistický přístup k probírané látce, volbu temat i rozsah vykonané práce.

Z výsledků, které přinesla vědecká spolupráce, je třeba zmíniti poukaz na cenný a dosud neznámý pramen, který umožní vrhnout světlo na dosud skoro neznámou periodu právnických studií vůdčího představitele liberalismu mezi českými buditeli Josefa Jungmanna. Leningradský bohemista A. S. Mylnikov³ našel 99 stran vlastnoručních Jungmannových glos, vevázaných do výtisku Störovy práce *Handbuch der älteren bürgerlichen Gesetze für das Königreich Böhmen* (vydání z r. 1788), který je uložen v leningradské státní knihovně Saltykova Ščedrína v Jungmannově pozůstalosti, jež obsahují Jungmannovy komentáře k současným zákonům i obsáhlé historické exkursy k dějinám českého práva a dokládají velkou intenzitu Jungmannova zájmu o otázky jurisprudence.

Přátelské vztahy a úzká spolupráce se rozvíjí i s právní historií polskou. Přehlednou informaci o těchto stycích podal profesor poznaňské university Z. Kaczmarczyk,⁴ jehož zpráva vyústila v požadavek dalšího prohloubení vzájemných styků, společného zpracování některých otázek a uspořádání československo-polské konference právních historiků.

Pokračovala i účast československých pracovníků při přípravě *Slovníku slo-*

¹ Z. M. Černilovskij, *Razvitiye nauki istoriji gosudarstva i prava v socialističeskoj Čechoslovakiji*, *Sovetskoje gosudarstvo i pravo* 1960, no. 8, 151—157.

² *Kronika, Právněhistorické studie* 5 (1959), 338; 6 (1960), 282.

³ A. S. Mylnikov, *Někotoryje voprosy gosudarstva i prava Čechij v XVIII — pervoj polovine XIX. vv.*, *Věstník leningradského universitěta, serijsa ekonomiki, filosofiji i prava*, no. 5, vypusk 1, Leningrad 1960, 148—153.

⁴ Zdzisław Kaczmarczyk, *Współpraca polskich i czechosłowackich historyków prawa w latach 1945—1960*, *Przegląd zachodni* 16 (1960), 411—413. Jeho údaje lze doplnit ještě poukazem na studijní cesty Dr. Klaboucha a Dr. Doležala do Polska, viz *Kronika* 6 (1960), 282.

vanských starožitností, zahájena již v uplynulém roce.⁵ V uplynulém období byly podány připomínky k 33 heslům druhého svazku díla.

Osobní styky s polskými vědci byly obnoveny návštěvou delegace Institutu zachodního v Praze v září 1959 (prof. Kaczmarczyk, Labuda a Dereszewicz). Při této příležitosti pronesl na filosofické fakultě prof. Labuda přednášku O počátcích měst v Polsku.⁶

Dalšího utužení se vzájemnému poznání československých a polských vědců dostalo účastí prof. Vaněčka jako člena oficiální delegace ČSAV při oslavách tisíciletí polského státu ve Varšavě ve dnech 21.—23. června 1960.⁷

Živé styky s právní historií maďarskou navázali pracovníci slovenští. Prof. Rebro a Dr. Bianchi podnikli na pozvání Jednoty maďarských právníků zájezd do Budapešti v prosinci 1959,⁸ při kterém se zúčastnili vědeckých diskusí a Dr. Bianchi přednesl referát o československo-maďarské spolupráci v oboru právní historie.⁹ I tato podnětná návštěva vyústila v požadavek užší spolupráce a společných československo-maďarských schůzek.

Z dalších mezinárodních styků je třeba připomenout československou účast na výročním zasedání společnosti Jeana Bodina v Paříži ve dnech 29. IX.—3. X. 1959, věnovaném otázkám soudních důkazů. Zúčastnil se prof. Vaněček a doc. Klíma, který v sekci pro starověk přednesl referát o dokazování u Hittitů.¹⁰

Dva českoslovenští právní historikové prof. Vaněček a Dr. Kejř se zúčastnili XI. kongresu historických věd v srpnu 1960 ve Stockholmu. Representantu československé vědy prof. Vaněčkovi se dostalo při té příležitosti významné mezinárodní pocty volbou za vicepresidenta Mezinárodní komise pro dějiny stavovských shromáždění na příští pětileté období. V zasedání téže Komise přednesl též úspěšnou přednášku o historickém vývoji vztahů mezi stavy a monarchií.¹¹ Dr. Kejř se zúčastnil schůzky právních historiků přítomných na kongresu.

Bolestnou ztrátu utrpěla naše právní historie předčasným úmrtím docenta právnické fakulty bratislavské university Dr. Jaromíra Hlavsy (+19. XI. 1959 ve věku 31 let). Jeho hlavním vědeckým zájmem bylo studium státu a práva ve Velkomoravské říši; na tomto tematě pracoval až do své smrti. Je autorem několika cenných studií a učebnic, přes své mládí byl i výborným a uvědomělým pedagogem.¹²

V roce 1959—1960 byla obhájena další kandidátská disertační práce z oboru dějin státu a práva, a to spis Karla Malého, asistenta právnické fakulty v Praze, „Trestní ochrana feudálního státu, společenského řádu a vlastnictví v českém právu zemském v 15.—16. stol.“ Oponentské posudky podali prof. Vaněček a doc. Vietor.¹³

Ve dnech 19. a 20. ledna byla uspořádána v domě vědeckých pracovníků v Tupadlech u Mělníka pracovní porada, jejímž tematem byla příprava kolektivního díla Dějiny státu a práva za kapitalismu na území ČSSR.¹⁴ Porady se zúčastnilo 18 právních historiků, pracovníků vysokých škol, ústavů Akademií a jiných

⁵ *Kronika*, 6 (1960), 283.

⁶ *Právník*, 1960, 949—950.

⁷ *Věstník ČSAV* 69 (1960), 487—489.

⁸ *Právní obzor* 43 (1960), 313—314.

⁹ Její znění otiskujeme v tomto sborníku v oddílu Aktuální glosy, 325—331.

¹⁰ *Věstník ČSAV* 69 (1960), 158—161.

¹¹ *Věstník ČSAV* 69 (1960), 640—642.

¹² Nekrolog od M. Vietora, *Právní obzor* 43 (1960), 122—123.

¹³ *Právník*, 1960, 868—868.

¹⁴ Zpráva o poradě v *Právním obzoru* 43 (1960), 380—381.

institucí z českých zemí i ze Slovenska. V živých diskusích byly objasněny základní otázky ideového zaměření díla, periodisace i metody, probrány některé problémy detailní, připraveno rozdělení práce a schváleny organizace i časové etapy zpracování celého díla. Na jeho přípravě se podílí převážná většina právních historiků, působících v Československu, kteří se vynasnaží tento nejvýznamnější současný úkol dokončiti v čase co nejkratším. Práce je řízena užším pracovním kolektivem, jehož členy jsou prof. Vaněček, Doc. Vietor, Dr. Houser, Dr. Doležal, Dr. Klabouch, Dr. Urfus a Dr. Bianchi. Členové tohoto užšího kolektivu se během roku sešli ještě na poradách v Praze i v Bratislavě.

Velmi závažnou vědeckou akcí byly oslavy 500. výročí narození M. Viktorina Cornelia ze Všehrd. K oslavě tohoto jubilea se spojili právní historikové s historiky literatury a jazykozpytci a jejich společnou prací bylo možno připravit jednak soubor vědeckých prací o díle a působení Všehrdově, otištěný v tomto sborníku jako *Corolla Všehrd*, kterému předcházela ještě samostatně vydaná rozprava Vaněčkova,¹⁵ jednak uspořádat dvoudenní vědeckou konferenci ve dnech 25. a 26. září 1960.

Tato konference daleko přesáhla rámec i význam obvyklých vědeckých akcí. Všehrdových oslav se ujala s hlubokým porozuměním jeho rodná Chrudim, kde MNV spolu s Krajským výborem čsl. společnosti pro šíření vědeckých a politických znalostí v Hradci Králové zajistil všehrdovským oslavám velmi důstojný průběh. Bylo uspořádáno divadelní představení i slavnostní koncert a občanstvo získalo o M. Viktorinovi poučení v řadě besed, uspořádaných v závodech a kulturních institucích. V neděli 25. září pak vyvrcholily oslavy shromážděním u nově opraveného pomníku Všehrdova, kde za početné účasti chrudimské veřejnosti byly položeny věnce od zástupců lidové správy, ČSAV a pracujících z chrudimských závodů a ve slavnostních projevech předsedy MNV s. Felta a člena-korespondenta ČSAV prof. V. Vaněčka připomenut historický význam osobnosti Všehrdovy i jeho odkaz dnešku. Ve velkém sále Musea pak byla zahájena za účasti zástupců pracujících, oficiálních hostí i četného publika vědecká konference úvodním projevem prof. Vaněčka a přednáškami prof. J. B. Čapka a Dr. J. Klaboucha. — Druhá část konference se konala v Praze. Za předsednictví prof. Vaněčka byly předneseny referáty prof. Čády, prof. Boháčka, Dr. Veselého, Dr. Malého, Dr. Urfuse, Dr. Pražáka a Dr. Michálka. Z živé diskuse vzešla řada připomínek a podnětů, z nichž je třeba upozornit především i na požadavek pořízení nových edic díla Všehrdova i jiných důležitých památek českého práva. Zasedání ukončil prof. Vaněček závěrečným projevem, při kterém shrnul a zhodnotil výsledky konference a naznačil další potřeby všehrdovského bádání.

Všehrdovo jubileum bylo připomenuto i vydáním poštovní známky s portrétem Všehrdovým (dílo prof. Silovského) a příležitostným poštovním razítkem v Chrudimi. Připravuje se i výstava o životě a díle M. Viktorina Cornelia ze Všehrd, kterou uspořádají pracovníci Ústavu dějin University Karlovy v Praze v budově Karolina.¹⁶

V závěru naší informace o hlavních událostech vědeckého života budiž připomenuto aspoň v této souvislosti, že dne 25. října 1960 se dožil 70 let profesor právnické fakulty Komenského university v Bratislavě v. v. Josef Markov. Hlavním oborem jeho práce je české právo zemské, k jehož poznání přispěl velkou

¹⁵ Václav Vaněček, *Mistr Viktorin Cornelius ze Všehrd a další vývoj českého právnictví*, Praha 1960.

¹⁶ Viz *Věstník ČSAV* 69 (1960), 562—565.

řadou statí velkého badatelského významu. Zvláštní ceny jsou jeho příspěvky k dějinám soudního řízení; spis Přípravné řízení procesní v českém právu zemském XIII—XVII. století, Bratislava 1930, patří mezi základní díla tohoto oboru. Dějinám procesního práva věnuje prof. Markov svoji trvalou pozornost a k tisku je zcela připraveno jeho vrcholné dílo — systematické zpracování soudního řízení v českém právu zemském. Bylo by nanejvýš žádoucí, kdyby mohl být tento důležitý spis v dohledné době publikován a předložen vědecké veřejnosti. Nejnovější jeho práce Procesní právo v díle Všehrdově je uveřejněna v tomto sborníku, str. 233—256. — Kromě své činnosti na poli právní historie působil prof. Markov delší dobu vědecky úspěšně též jako spolupracovník Etnografického ústavu SAV.

Jiří Kejř